

ПЕРЕДМОВА

Реформи, що відбуваються сьогодні у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства, у тому числі й у галузях державного управління та місцевого самоврядування, спрямовані на децентралізацію та демократизацію влади, впровадження ефективних і відкритих механізмів управління на місцевому рівні – рівні громади. Саме громада як форма соціальної організації людей за територіальною, професійною, релігійною та іншими ознаками, відіграє ключову роль у розвитку усієї держави.

З 2015 року в Україні відбувається динамічний процес формування об'єднаних територіальних громад. Станом на березень 2018 року їх кількість становила 725. За даними Державної служби статистики у них проживало 6,3 млн. громадян, що становить 14,9 % населення країни¹. Середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду до 2020 року передбачено створення більше 1200 об'єднаних територіальних громад, які охоплять 76% території країни². Після визначеного терміну, процес об'єднання громад триватиме і надалі, проте уже на основі іншої нормативно-правової бази. Таким чином, створення об'єднаних територіальних громад і перехід до нової системи організації влади на місцях, є незворотнім.

Згідно з реформою територіальної організації влади, держава як суб'єкт соціального захисту населення країни визначатиме лише ключові засади, принципи, стратегічні напрями розвитку соціальної політики, здійснюватиме регуляторну та координаційну діяльність у цій сфері. Визначальну роль у забезпеченні інтересів та потреб громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, у тому числі й у сфері соціального захисту, відіграватимуть об'єднані територіальні громади.

¹ Рубікон децентралізації – успіхи головної реформи останніх 4 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/425-rubikon-detsentralizatsiyi-uspihi-golovnoyi-reformi-ostannih-4-rokiv>. – Назва з екрана.

² Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80>. – Назва з екрана.

Пріоритетним завданням діяльності новостворених об'єднаних територіальних громад є забезпечення комфортних умов проживання для їх мешканців, за яких вони можуть жити, зберігаючи почуття власної гідності, задовольняти свої потреби, реалізувати можливості, ефективно вирішувати проблеми, що виникають. Для реалізації делегованих повноважень у соціальній сфері перед об'єднаними територіальними громадами стоїть завдання вирішення низки питань, першочерговими з яких є: планування структури і штату підрозділів, відповідальних за соціальний захист населення; визначення потреб громади у соціальних послугах; створення ефективної системи їх надання відповідно до державних стандартів; забезпечення фінансових, кадрових, матеріально-технічних та інших ресурсів; залучення недержавних організацій та бізнес-структур до надання соціальних послуг через механізм соціального замовлення; впровадження механізмів моніторингу та оцінки якості наданих послуг.

Одним із пріоритетних напрямів соціальної діяльності в громаді та дієвим механізмом її згуртування і розвитку є соціальна робота. Її завданням є надання кваліфікованої допомоги будь-якій людині, групі людей, громаді у вирішенні соціальних проблем через розширення або відновлення їхньої здатності до соціального функціонування, запобігання соціальному виключенню, реалізацію їхніх громадянських прав. Як сфера наукової і професійної діяльності соціальна робота має оперативно реагувати на появу нових суспільних викликів і потреб, здійснюючи критичну рефлексію практичного досвіду та розробку теорій, теоретичних підходів, концепцій, моделей, технологій, форм і методів її здійснення.

Дана монографія є спробою дати відповіді на виклики, що постають перед органами місцевої влади та фахівцями із соціальної роботи в умовах реформування системи соціальних послуг у Україні. Її зміст спрямований на осмислення місця і ролі соціальної роботи як складової соціального захисту населення на місцевому рівні, шляхів модернізації системи надання соціальних послуг, способів залучення населення до вирішення соціальних проблем. Значну

увагу приділено висвітленню кращих практик надання соціальних послуг вразливим категоріям населення громади, зокрема, учасникам антитерористичної операції та членам їх родин, внутрішньо-переміщеним особам, людям літнього віку. Окремим напрямом уваги авторів монографії є вивчення міжнародного світового досвіду соціальної роботи, що, безперечно, сприятиме кращому осмисленню шляхів реформування системи соціальних послуг та моделювання перспектив її розвитку.

Сподіваємося, що ознайомлення із пропонованою монографією сприятиме актуалізації теоретичних і практичних аспектів соціальної роботи у громаді, пошуку нових підходів до розв'язання соціальних проблем населення та стане одним із стимулів до практичних змін, спрямованих на вдосконалення соціальних послуг на місцевому рівні.